

BRENNTORVPRODUKSJONEN I 1946

Brenntorvprodusentene har arbeidet under særlig ugunstige forhold i inneværende år. Allerede fra våren av viste det seg meget vanskelig å skaffe den nødvendige arbeidskraft til brenntorvanleggene, og mange anlegg kom i det hele tatt ikke i gang av den grunn. Ved en del av de større maskintorvanlegg ble det, med assistanse av Fange- og flyktningsdirektoratet i Sosialdepartementet, plasert tyske krigsfanger, som arbeidet etter vanlig lønnstariff for torvarbeidere. I det store og hele gikk dette meget brå, men fangene ble trukket tilbake allerede i begynnelsen av juli, og driften ved disse anlegg måtte da innstille. Også polske arbeidere som oppholder seg i Norge («displaced persons») har vært benyttet ved brenntorvproduksjonen, men i mindre utstrekning.

Det skulle også vise seg vanskelig å skaffe folk til tørking og berging av torven senere på sommeren og høsten. Værforholdene ble dessuten så umulige utover ettersommeren at tørkingen ble vanskeliggjort og sterkt forsinket. At det videre ble nesten umulig å skaffe jernbanevogner til transport av torven, skulle ikke gjøre saken lettere. Det var derfor med en viss bekymring at vi i år gikk til innsamling av de vanlige produksjonsoppgaver vedkommende årets brenntorvproduksjon.

Årets brenntorvstatistikk bygger som vanlig på innhentede oppgaver fra fylkenes forsyningsnemnder. For maskintorvproduksjonens vedkommende er det dessuten innhentet detaljerte oppgaver fra samtlige igangværende anlegg. Resultatene er samlet i tabellene 1—3.

Størrelsen av årets brenntorvproduksjon vil gå fram av tabell 1. Rikets samlede produksjon i 1946 utgjør ca. 1.567.530 m³, det er ca. 106.00 m³ mer enn i såkalte normale år før krigen. I forhold til fjorårets produksjon er det derimot en nedgang på ca. 118.000 m³. Resultatet ble i grunnen bedre enn ventet slik som forholdene utviklet seg i løpet av produksjonssesongen. Likevel er det ikke bra at produksjonen går tilbake når behovet for innenlandsk brensel fremdeles er så stort som det er. En brenntorvproduksjon som bare ligger 7,2 % over normal størrelse er ikke tilfredsstillende. Dessverre synes en hel del mennesker ikke å ha forståelse av hvor nødvendig det er å være mest mulig selvforsørgende når det gjelder brensel, men utviklingen på verdensmarkedet i den senere tid har forhåpentlig åpnet øynene på mange. Særlig bør vi søke å holde maskintorvproduksjonen oppe. Denne form for torvbrensel utgjorde bare 90.000 m³ i 1946 mot ca. 145.000 i året før.

Når det gjelder de enkelte fylkers brenntorvproduksjon dominerer Nordland stort. Sør-Trøndelag kommer på annen plass og Troms som en god nr. 3. I Telemark og Aust-Agder har det ikke vært produsert brenntorv i 1946.

I tabell 2 er det gitt en fylkesvis oversikt over maskintorvproduksjonen i inneværende år. Hedmark fylke kommer da

som en god nr. 1, produksjonen er her til og med litt større enn i fjor. Også i Buskerud er maskintorvproduksjonen øket en del siste år, men ellers er det som nevnt foran tilbakegang i produksjonen av maskintorv.

Det er videre vist i tabell 2 hvor meget av maskintorven som var disponert pr. 1. november i år. Som en ser var 77.670 m³ eller ca. 80 % solgt eller bortbestilt da statistikken ble tatt opp. Av den disponerte torv var ca. 70 % solgt til husbehovsbrensel og de resterende ca. 30 % til industrien.

Maskintorvdriften er som en vil forstå sterkt sesongbetonet her i landet. Under brenselkriser vokser det opp en rekke nye anlegg som straks faller fra igjen når brensel igjen kan skaffes utenfra. Under siste brenselkrise har antallet av maskintorvanlegg vært oppe i

Tabell 1.

Samlet oppgave over brenntorvproduksjonen 1946.

Fylke	Beregnet normal brenntorvproduksjon, m ³		Samlet brenntorvproduksjon 1946, m ³	+ eller - i forhold til normal produksjon, m ³	Maskintorvproduksjon 1946 m ³
	I alt	Herav maskintorv			
1	2	3	4	5	6
Østfold	—	—	11.050	+ 11.050	10.850
Akershus	—	—	1.500	+ 1.500	1.500
Hedmark	18.000	18.000	36.780	+ 18.780	36.630
Opland	1.500	1.200	24.800	+ 23.300	24.600
Buskerud	500	400	6.200	+ 5.700	6.200
Vestfold	—	—	4.000	+ 4.000	4.000
Telemark	—	—	—	—	—
Aust-Agder	—	—	—	—	—
Vest-Agder	2.000	—	1.200	- 800	—
Rogaland	150.000	1.000	166.000	+ 16.000	5.720
Hordaland	130.000	—	130.000	—	—
Sogn og Fjordane	50.000	—	35.000	- 15.000	—
Møre og Romsdal	165.000	—	173.250	+ 8.250	350
Sør-Trøndelag	245.000	—	245.000	—	150
Nord-Trøndelag	55.000	—	57.750	+ 2.750	—
Nordland	380.000	—	418.000	+ 38.000	—
Troms	167.000	—	200.000	+ 33.000	—
Finnmark	97.700	—	57.000	- 40.700	—
I alt for riket	1.461.700	20.600	1.567.530	+ 105.830	90.000

Tabell 3. Statistiske oppgaver vedkommende maskintorvanleggene 1946.

Fylke	Antall maskintorvanlegg		Antall maskiner i bruk 1946										Antall torvmaskiner					
	Anlegg i drift	Maskintorvanlegg ute av drift	Torvmaskiner					Driftsmaskiner					Lokomobil	Olfemotor	Traktor	Elektrisk motor	I alt driftsmaskiner	Antall torvmaskiner ute av drift
			Ham. Jern	Svedala	Adals Brug	Myren	Skretting og Vigre	Andre	I alt brenntorvmaskiner									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16			
Østfold	3	2	—	2	1	—	—	—	3	—	1	—	2	3	5			
Akershus	1	5	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	1	5			
Hedmark	24	3	4	6	16	2	—	—	28	9	2	3	14	28	2			
Opland	5	17	—	—	10	—	—	—	10	—	—	—	10	10	15			
Buskerud	2	3	2	2	—	—	—	—	4	—	1	1	3	4	2			
Vestfold	2	1	—	—	2	—	—	—	2	—	1	—	1	2	2			
Telemark	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1			
Aust-Agder	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2			
Rogaland	6	27	—	—	2	—	7	—	9	—	—	1	8	9	30			
Hordaland	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5			
Møre og Romsdal	1	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	2	4			
Sør-Trøndelag	2	3	1	—	1	—	—	—	2	—	1	1	—	2	4			
Nord-Trøndelag	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Nordland	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Troms	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1			
	46	70	9	10	32	3	7	—	61	9	6	5	41	61	80			

Tabell 2.

Fylkesvise oppgaver over maskintorvproduksjonen 1946.

Fylke	Produksjonsstørrelse i m ³	Av torva er disponert pr. 1/11-1946, m ³		I alt disponert pr. 1/11-1946. m ³
		Til industrien	Til husbruk	
Østfold	10.850	8.000	2.850	10.850
Akershus	1.500	—	1.500	1.500
Hedmark	36.630	600	33.240	33.840
Opland	24.600	13.290	6.000	19.290
Buskerud	6.200	200	5.000	5.200
Vestfold	4.000	690	340	1.030
Rogaland	5.720	900	4.800	5.700
Møre og Romsdal ...	350	—	170	170
Sør-Trøndelag	150	—	90	90
Sum	90.000	23.680	53.990	77.670

136 i alt, mens det i 1946 bare var 46 med tilsammen 61 maskiner i drift. M. a. o. var ikke mindre enn 70 maskintorvanlegg, hvor det tilsammen finnes 80 torvmaskiner, ute av drift i år. Mulighetene for å øke maskintorvproduksjonen igjen på kort varsel er følgelig til stede. Riktignok må en regne med at en del maskiner ikke vil bli satt inn i produksjonen igjen p. gr. a. slitasje, men som reserve i påkommende tilfelle har de sin verdi. Spesifiserte oppgaver både vedkommende typen av torvmaskiner og de driftsmaskiner som for tiden benyttes, finnes i tabell 3.

For å kunne danne seg et bilde av brenntorvproduksjonens betydning i vår brenselshusholdning har vi omregnet landets samlede brenntorvproduksjon såvell i tonn torv som kulltonn. Vi går da ut fra at det går ca. 3 m³ maskintorv eller 4 m³ stikktorv til 1 tonn torv, og videre at 2 tonn torv tilsvare 1 tonn kull. Vanligvis regnes 1,8 tonn torv som tilstrekkelig for å ekvivalere 1 tonn kull i brennverdi, men p. gr. a. det dårlige bergingsvær i år må en regne med at ikke all torv er av beste kvalitet. På grunnlag av de nevnte forutsetninger får vi følgende tall for 1946:

Stikktorv	ca. 370.000 tonn, tilsvarende 185.000 tonn kull.
Maskintorv	» 30.000 » » 15.000 » »

Tilsammen 400.000 tonn, tilsvarende 200.000 tonn kull.

Maskintorven utgjør i følge denne beregning bare 7,5 % av hele torvproduksjonen. Dette er som nevnt foran alt for lite, og det er først og fremst på dette område at kampanjen for å øke brenntorvproduksjonen må settes inn.

Aa. L.